

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן
SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חגיגה יד-א

עניין: מה לך אצל הגדה

מהר"ל באר הגולה באר השישי

שבגמרא כי וגמרא בירור המשנה. אמנם מה שאמרו אין למידין הלכה מתוך דברי אגדה ואין משיבין, שאגדה הוא עוד דבר חכמה, כי ההלכה הוא הלכה למעשה ודבר שהוא הלכה למעשה אינו נוטה מן האמת הגמור, אבל דבר שאינו הלכה למעשה כמו דברי אגדה דבר זה אף שאינו לגמרי כך רק בצד מה בלבד, והנה התורה יש לה כמה פנים, מ"מ דבר שהוא הלכה למעשה אינו רק פנים אחד לכך אמר שאין מקשין ושואלין בדברי אגדה, ואין למדין הלכה מדברי אגדה, וזהו פי' האמיתי אין ספק בו. אבל שלא יהיו האגדות דברי תורה כמו שאר תורה שנאמרה מסיני, האומר כך אין לו חלק בעה"ב, וזה מוכח מכל אשר הביא הוא לראיה שעל ידי האגדות מכיר כראוי שהם דברי חכמה אלקית, למי שמבין את דבריהם, לא למי שאין לו חכמה ודעת כלל ואינו משיג רק דברים הגשמיים אשר הם לפניו, אבל דברי חכמים הם השגה עמוקה מאוד מאוד. ואל תתמה אם האגדות הם השגה עמוקית, למה אמרו (חגיגה י"ד, א') מה לך אצל אגדות וכו', למה לא נקדים למודיהם יותר על דברי הלכות, שאין הדבר הזה קשיא שלעולם ההלכה מעולה מכל, וזה כי ההלכה שלימות המעשה כמו שאמרנו, ולא כך האגדה שאינה מביאה לידי מעשה, ותכלית התורה הוא המעשה ולפיכך אמרו בירושלמי (הוריות ספ"ג) ולא השליטו אלקים זה בעל אגדה לא אוסר ולא מתיר וכו', כלומר שאין באגדה מעשה אשר הוא תכלית התורה, אבל כל דברי אגדה חכמת התורה היא שעל זה אמרו (ספרי עקב) אם רצונך להכיר את יוצר הכל עסוק באגדה ע"כ, כי הם בודאי פותחין שער השמים, פותחים כל אוצר סתום וחתום.

בן יהוידע

והנה נאה דורש ונאה מקיים. הקשה מהרש"א ז"ל מאי מקיים ש"ך בזה, ע"ש. וז"ל ב"ד ע"ד מ"ש רבינו הא"ר ז"ל בענין היחודים דלית בהו תרתי למעלותא, שהוא יחוד העולמות וגם עסק התורה יע"ש, וזה מוכן הכפל של הן הן נעשה המרכבה, ולז"א נאה דורש כנגד עסק התורה, ונאה מקיים שבו הדרש עשית קיום לעולמות ביחוד שלהם. ומ"ש אשר"ד אברהם אבינו באלעזר בן ערך

פרי צדיק שמות י'

ובאמרו. והאריז"ל כ' שר"ע היה שורש חושב"ע ולכן א"י (מד"ר פ' חוקת) דברים שלא נגלו למשה נגלו לר"ע כו' וז"ש בגמ' (מנחות כט:): שמה לא היה יודע מה הן אימרים והיינו מפני שר"ע היה בן גרים וזכה לשער הכ' שמועד לבטל תשובה וא"י בזה"ק (ח"א קכ"ט ב) מאריהון דתשובה בשעתא חדא ביומא חדא ברעטא חדא כו' דמשכח עליהו ברעומא דלכא יתיר ובחילא צגי ח"ש (ברכות לר:): במקום שבע"ת עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים ואמר רה"ק זולקלסה"ה מ"ש (מנחות ט"ז) כיון שהגיע לדבר א' כו' הלכה למשה מסיני זה יחוד ה' אחד ששורש ר"ע היה לא יהיה שורש המל"ת ושורש משה רבינו היה אנכי. והוא שכל התורה נק' בזה"ק (ח"ב פ"ב ב) תרי"ג זיני עיטא. ולמה הן עלות אך כל התורה עלות אך לזכות שופיע בלב מאמר אנכי וזה חלק משרע"ה שולד ונתמלא הבית אורה. וחלק ר"ע ה' לתקן כל הרע. והתשוב"פ הרב חכמה לתקן הרב כעס ואלמלא חטאו ישראל וכו'

בעיני. וז"ש בגמ' (תנינה יד.) א"ל ראב"ע עקיבא מה לך אגדה כלך מדברותך אלל נעים ואהלות וכו' ולכא"ו אך יתכן לומר כן לר"ע שנכנס לפירוס ובדאי ה' חלקו בספרי ורזי התורה ואך יאמר לו מה לך אגדה. אך ענין נעים היינו מה שהמאורע משולח חוץ למחנה ישראל ואין לו חלק בישראל. ואהלות הוא שורש פנס הנחש שהביא מיתה לעולם והם משורש קנאה והכבוד (כמשנ"ת פ"י וילא מא' ז ע"ש) וזה עסק וילק ר"ע לתקן כל הרע והרב כעס הנכלל במאמר לא יהיה לך. והגדה א"י (ספרי עקב פ' ולדבקה) רעך שתכיר מי שאמר והיה העולם למוד הגדה שמתוך כך אהה מכיר וכו' וזה חלק משה רבינו שהוא שורש מאמר אנכי. וזה א"ל ראב"ע דהוא עשירי לעזרא (כמ"ש ברכות כו סע"ב) ועזרא א"י (סנהדרין כא:): ראוי היה שמתן תורה על ידו לישראל אלמלא קדמו משה כו' וע"כ א"ל כלך אלל נעים ואהלות שזה חלק לתקן כל הרע ובהגדה אנכי אדרוש שזה חלק משרע"ה ועזרא. ושבת זו התגלות עמיקא והוא חו

